

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ranta-Tyrkkö, Satu

Title: Miten juurruttaa ekososiaalista viitekehystä sosiaalityön koulutuksessa ja käytännössä

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Ranta-Tyrkkö, S. (2021). Miten juurruttaa ekososiaalista viitekehystä sosiaalityön koulutuksessa ja käytännössä. Tutkiva sosiaalityö, 2021, 73-83. <https://talentia.lukusali.fi/#/reader/f5657b4c-da87-11ec-a4ae-00155d64030a>

Satu Ranta-Tyrkkö

yliopistonlehtori

Jyväskylän yliopisto

satu.ranta-tyrkkö@jyu.fi

Miten juurruttaa ekososiaalista viitekehystä sosiaalityön koulutuksessa ja käytännöissä?

Kevään 2021 Sosiaalityön tutkimuksen päivillä esitin sosiaalialan asiantuntijuutta ja koulutusta uutta normaalia käsittelevässä työryhmässä (Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021), että uusi normaali, johon sosiaalityön koulutuksen pitäisi pyrkiä vastaamaan, on käsillä oleva ekologinen kriisi. Ekologisesta kriisistä on tullut arkipäiväinen asiantila, johon olemme alkaneet tottua ja josta vallitsee laaja tieteellinen yhteisymmärrys. Kyse on kuitenkin katastrofista, eikä mistään normaalista, toisin sanoen tavanomaisesta ja säännönmukaisesta, asiointilasta. Kriisi ilmenee muun muassa luonnon monimuotoisuuden köyhtymisenä ja ilmaston lämpenemisenä. Osin peruuttamattomat muutokset heikentävät paitsi muiden lajien, myös inhimillisen elämän edellytyksiä maapallolla. (Bradshaw 2021.)

Ekologisen kriisin mittakaavasta ja kytköksistä inhimilliseen toimintaan kertoo se, että vuonna 2020 ihmisten tuottama materian määrä maapallolla ylitti maapallon biomassan määrän. Ihminen erilaisine tuotantojärjestelmineen vie kohtuuttomasti tilaa muilta lajeilta: vuonna 2020 kaikista linnuista siipikarjan

Tutkiva sosiaalityö 2021

osuus oli noin 70 prosenttia. Ihmisten ja heidän koti- ja tuotantoeläintensä osuus kaikista nisäkkäistä oli vajaat 90 prosenttia. Villieläimiä nisäkkäistä on enää vain noin 4 prosenttia. Viimeisen 50 vuoden aikana maapallon eläinlajeista on kadonnut arviolta puolet, joten käynnissä on historian rajuin sukupuuttoaalto maapallolla. (Elcham ym. 2020.) Lajina olemme saaneet tämän aikaan pääosin viimeisen parin sadan vuoden kuluessa, alati kiihtyvällä tahdilla.

Henkisenä ja filosofisena rakenteena tolkuttoman toimintamme on mahdollistanut modernisaation myötä entistä vanhemman jalansijan saanut *antroposentrismi* eli usko ihmisen ylivertauuteen suhteessa muihin lajeihin, sekä kyky ja halu käyttää maapalloa ja sen lajikirjoa rajattomasti ihmisen tarpeisiin ja haluihin (Clarke & Yellow Bird 2021, 3). Modernilla maailmankuvalla on oikeutettu myös ei-moderneiksi katsottujen ihmisten alistamista. Vaikka nykyisin olemme ihmiskuntana terveempiä ja materiaalisesti vauraampia kuin koskaan, hyvinvoinnin hedelmät eivät jakaudu tasaisesti. Noin neljäsosa maapallon vauraimmista ihmisistä, joihin valtaosa suomalaisistakin kuuluu, (yli) kuluttaa noin kolme neljäsosaa maapallolla vuosittain käytetyistä resursseista ja tuottaa vastaavan osuuden jätteistä ja päästöistä.

Toistaiseksi kestävämyyden politiikka on syvällä yhteiskuntien rakenteissa (Blühdorn 2014). Ytimeltään ekologisessa kriisissä on kyse luonnon ylikulutuksen varaan rakentuvien yhteiskuntien perustavanlaatuisesta kestävämyydestä, jota niin vallitseva kapitalistinen talousjärjestelmä kuin poliittiset järjestelmät ovat olleet kyvyttömiä ratkaisemaan. Vaikka kukaan meistä ei halua ehdoin tahdoin tuhota maapallolla elämisen edellytyksiä, niin tapahtuu ikään kuin päivittäisen elämämme kollektiivisena sivutuotteena (Kortetmäki 2020, 86–87). Kulutamme, koska voimme ja myös, koska emme muuta voi; muu olisi nykyisissä yhteiskunnallisissa rakenteissa hankalaa tai poikkeavaa. Yhteiskuntien kurssin

kääntäminen kestävämmäksi edellyttääkin dramaattisia muutoksia esimerkiksi energian ja ruuan tuotannossa, rakentamisessa ja liikkumisessa sekä syvälle käyvää arvojen ja hyvää elämää koskevien ajatusten ja uskomusten tarkastusta.

Myös sosiaalityössä ja -alalla tarvitaan aiempaa enemmän ymmärrystä ympäristökysymyksistä ja oman toiminnan kytkeytymisestä niihin (Matthies & Närhi 2014, 109–110). Tämä haastaa osaltaan myös alan koulutusta. Sosiaalityön koulutuksen tuore avaus sosiaalityön ja ekologisten kysymysten keskinäisyhteystestä on Jyväskylän yliopiston sosiaalityön maisteriohjelman vuosina 2020–2023 kuuluva kurssi *Social Work in Ecosocial Transition*, Sosiaalityö ekososiaalisessa siirtymässä. Seuraavassa käyn läpi mitä on ekososiaalinen työ, millä tavalla Jyväskylän yliopiston ekososiaalisen työn kurssi näitä kysymyksiä lähestyy, mitä kurssin ensimmäisestä toteutuskerrasta jäi käteen ja mikä jäi mietittävään.

Ekososiaalinen viitekehys sosiaalityössä

Sosiaalityö ammattina ja tieteenalana on lähtöisin samasta modernista, edistykseen uskovasta ja ihmisen etusijalle asettavasta maailmankuvasta kuin käsillä olevat ympäristöongelmatkin ovat (Bell 2021, 58–59). Vaikka luontoympäristöjen sosiaaliset vaikutukset ja merkitys hyvinvoinnille on aika ajoin tunnistettu, valtavirtainen sosiaalityö on länsimaissa keskittynyt ihmiseen, sivuuttaen luonnon silloinkin, kun pyrkimyksenä on ollut ymmärtää ihmistä ympäristössään (Besthorn 2012). Ekologisen kriisin aikana sosiaalityön ihmiskeskeisyys kääntyy ongelmaksi (Bell 2021). Kun ihminen omalla toiminnallaan tuhoaa inhimillisen ja ei-inhimillisen hyvinvoinnin ja olemassaolon perustaa, sosiaalityö on tavallaan epäonnistunut tehtävässään puolustaa haavoittuvassa asemassa olevia (Matthies & Närhi 2014, 94). Pahempien aikojen odottelun sijaan sosiaalityön (ja -alan) tulisi omalta osaltaan hakea ja rakentaa ratkaisuja ekologiseen kriisiin.

Tutkiva sosiaalityö 2021

Parin viimeisen vuosikymmenen aikana ekologisten kysymysten kytkeytyneisyyttä sosiaalityöhön on käsitelty erityisesti vihreän, ekologisen, ekososiaalisen ja ympäristösosiaalityön nimellä kulkevissa keskusteluissa; Suomessa puhutaan yleisimmin ekososiaalisesta työstä. Näitä lähestymistapoja yhdistää pyrkimys uudistaa sosiaalityön paradigmaa eli tietoteoreettista perustaa. Lähtökohtana on näkemys siitä, että ihminen on osa luontoa ja riippuvainen maapallon ekosysteemien herkästä tasapainosta. (Närhi & Matthies 2016, 2018; Boetto 2017; Coates & Gray 2012; Dominelli 2012; Gray et al. 2012.) Koska sosiaaliset, taloudelliset ja ekologiset prosessit vaikuttavat toisiinsa, niitä tulee tarkastella yhdessä. Ekososiaalinen työ pyrkii yhdistämään kestävyiden ekologisia, taloudellisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia sosiaalialan asiakkaita ja heidän hyvinvointiaan tukevalla tavalla ja laajemmin yhteiskunnassa. Kyse on siis holistisesta ja lähtökohtaisesti rakenteellisesta viitekehyksestä, joka on sovellettavissa kaikkeen sosiaaliseen työhön.

Sosiaalityössä ekososiaalisen viitekehyksen omaksuminen on mittava tehtävä, sillä sen sisäistämisessä ja käytäntöön panossa on kyse syvälle käyvästä sosiaalialan käytäntöjen ja teoriasisältöjen uudistamisesta. Käytännössä ekososiaalisen viitekehyksen sisäistämisen tulisi näkyä luonnon hyvinvoinnin huomioon ottamisena ja edistämisenä kaikessa työssä kuten esimerkiksi ympäristö- ja ekologisen oikeudenmukaisuuden sisällyttämisenä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden käsitteeseen. Samalla on tärkeää elvyttää ja vaalia ihmisten, myös sosiaalialalla työskentelevien, henkilökohtaista luontoyhteyttä, sillä luonnon kunnioittaminen kaiken toiminnan peruseriaatteena on mutkattomampaa, jos luonnon merkityksellisyyden sisäistää myös kokemuksellisesti. Tärkeää on, että sosiaalityö ja sosiaaliala ovat tekemässä ja muovaamassa käsillä olevaa ekososiaalista tai kestävyyssiirtymää yhdessä muiden ammattilaisten ja alojen kanssa.

Sosiaalityön tutkimuskirjallisuudessa ekologisten kysymysten huomioon ottamista on perusteltu kohtuullisen kattavasti. Eri muodoissaan liikkeelle on lähtenyt myös sosiaalityön ihmiskeskeisyyteen kriittisesti suhtautuvia keskusteluja (esim. Bozalek & Pease 2021; Clarke & Yellow Bird 2021). Tällä hetkellä tilausta näyttäisi olevan erityisesti ekososiaalisten käytäntöjen pilotoinnille ja niitä myös kriittisesti arvioivalle tutkimukselle. Lisäksi ympäristökriisin ja sosiaalityön välistä yhteyttä tulisi käsitellä osana professionaalista itseymmärrystä, mikä Suomen kaltaisissa vauraissa yhteiskunnissa voi tarkoittaa sosiaalityön profession ja laajemmin sosiaalialan yhteiskunnallisen tehtävän osittaista uudelleenmäärittelyä (Matthies & Närhi 2014, 101). Tällä hetkellä ekososiaalisen sateenvarjon alle mahtuu laaja kirjo erilaisia käytäntöjä luontoavusteisista menetelmistä ja *green care* järjestelmän muutoksen organisoimiseen. Toisinaan esimerkiksi kunnissa ekososiaalinen ote on helpommin sovitettavissa vaikkapa kaavoitus- kuin sosiaalitoimeen (Ranta-Tyrkkö 2018, 222). Erityisesti toimistokeskeisessä sosiaalialan asiakastyössä saattaa olla vaikea hahmottaa, mitä ekososiaalinen työote käytännössä olisi ja miten sitä nykyisissä työtehtävissä ja -rakenteissa voisi toteuttaa.

Jyväskylän yliopiston Sosiaalityö ekososiaalisessa siirtymässä -kurssi

Sosiaalityö ekososiaalisessa siirtymässä -kurssi (5 op) on tiettävästi ensimmäinen ekososiaalisen työn kurssi sosiaalityön yliopistolaisissa koulutusohjelmissa Suomessa. Kurssi toteutettiin ensimmäisen kerran alkuvuodesta 2021 englanninkielisenä verkkokurssina, mikä liittyi tarpeeseen kehittää englanninkielistä opetusta sosiaalityön yliopisto-opinnoissa. Kurssi oli avoinna sekä Jyväskylän yliopiston sosiaalityön opiskelijoille että enintään 20 sosiaalityön opiskelijalle muista suomalaisista yliopistoista. Osaamistavoitteina oli, että kurssin suoritettuaan

Tutkiva sosiaalityö 2021

opiskelija ymmärtää kestäväen kehityksen sekä ympäristö- ja talouskysymysten yhteydet sosiaalityöhön sekä sosiaalityön ylisukupolvisen, paikallisen ja globaalin vastuun. Lisäksi tavoitteena oli, että opiskelija pystyy hahmottamaan ekososiaalisen siirtymän välttämättömyyden, sosiaalityön roolin ja mahdollisuudet siirtymän toteuttamisessa sekä erilaisia ekososiaalisen työn toteutustapoja sosiaalityön toimintaympäristöissä.

Kurssi koostui kolmesta modulista, joista ensimmäinen käsittelee ekososiaalisen työn avainkäsitteitä ja muotoutumista, toinen keskittyi sosiaalityön ja ekososiaalisen tai kestävyys siirtymän yhtymäkohtiin ja kolmas tarjosi esimerkkejä ja analyyssejä erilaisista tavoista tehdä ekososiaalista työtä käytännössä. Jokainen moduuli koostui ennalta nauhoitetuista videoluennoista ja moduulin teemaan kytkeytyvistä artikkeleista kurssin oheiskirjallisuudessa (McKinnon & Alston 2016; Matthies & Närhi 2017). Opiskelijat suorittivat kurssin tietyn aikataulun puitteissa omassa tahdissaan. Oppimateriaalien läpikäymisen lisäksi kursilla tuli osallistua niihin liittyviin keskustelutehtäviin ja kirjoittaa kurssin lopuksi joko kurssin keskeistä sisältöä käsittelevä essee tai suunnitelma ekososiaalisesta käytäntösovelluksesta tai projektista. Kurssin arvosana määräytyi niin esseen/suunnitelman (70 prosenttia) kuin verkkokeskusteluihin (30 prosenttia) osallistumisen perusteella.

Kurssin alussa monet kokivat aihepiirin ja holistisen näkökulman vaikeaksi ja kurssin englanninkielisyyden tuovan lisävaikeutta sisällön omaksumiseen. Opiskelijoiden antamien palautteiden perusteella kurssi onnistui kuitenkin varsin hyvin. Osa koki kurssin suorastaan silmiä avaavaksi ja innostui ekososiaalisesta viitekehuksesta avautuvista näkymistä. Osa piti myös kurssin englanninkielisyydestä tai koki englannin kielellä opiskelusta suoriutumisen lopulta voimauttavana. Joku opiskelijoista totesi, että ekososiaalisen viitekehysten hahmottamista auttaa valmiiksi hyvä tietopohja sosiaalityöstä. Valtaosalla kurssille osallistuneista

Talents-lehti | Sosiaalityön tutkimuksen seura

olikin jonkin verran ja joillakin jopa useiden vuosien kokemus käytännön sosiaalityöstä. Opiskelijat pohtivat paljon kurssilla opitun sovellettavuutta käytäntöön. Ekososiaalisen viitekehyksen soveltamisen mahdollisuudet ja esteet olivat aiheena myös kurssin viimeisen moduulin keskustelutehtävissä.

Opiskelijat näkivät ekososiaalisen viitekehyksen tarjoavan monia mahdollisuuksia kokonaisvaltaiseen ja sosiaalityön missiota laajasti tulkitsevaan työskentelyyn erityisesti yhteisö-sosiaalityössä ja rakenteellisessa sosiaalityössä. Varsinkin luontoyhteyden elvyttämisen ja luontoelementtien hyödyntämisen osalta opiskelijat näkivät ekososiaalisen viitekehyksen sopivan myös toimistoissa tehtävään yksilökohtaiseen asiakastyöhön. Toisaalta monet kokivat työyhteisöissä tarvittavan enemmän tietoa ekologisista kysymyksistä ja että nykyisellään ekososiaaliselta otteelta puuttuu monissa organisaatioissa johdon tuki ja sen suoma toimivalta. Tällöin ekososiaalinen työ nähdään helposti ylimääräiseksi suhteessa organisaation perustehtävään. Opiskelijoiden arvio oli, että ekososiaalinen ote istuu usein huonosti nykyiseen palvelujärjestelmään, työnkuviin ja toimistokeskeisiin työkäytäntöihin. Paljon nähtiin olevan kiinni siitä, miten organisaatioissa hahmotetaan työn perustehtävää ja minkälaisilla resursseilla toimitaan.

Innostuksen ohella vahva vastakkainen tai rinnakkainen viesti opiskelijoilta oli tietynlainen voimattomuuden tunne suhteessa yhteiskunnan sosiaalityötä määrittäviin rakenteisiin. Opiskelijat totesivat, että osa sen paremmin heidän työkavereistaan kuin asiakkaistakaan ei usko esimerkiksi ilmastonmuutokseen. Muutenkaan ekologiset kysymykset eivät ole etusijalla köyhien ja monien vaikeuksien kanssa kamppailevien ihmisten arjessa. Kurssin keskeinen viesti oli, että ekososiaalisessa työssä on tärkeää organisoida mahdollisuus kestäväan ja ympäristötietoiseen arkeen kaikille, ei vain niille, joilla on varaa niin sanottuihin ekologiin kuluttajavalintoihin. Tärkeää on myös kestävyyssiirtymän

Tutkiva sosiaalityö 2021

sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta huolehtiminen. Haasteista huolimatta moni ajatteli, että muutosta voi hivuttaa eteenpäin myös pienin askelin, aloittamalla vaikkapa luontoelementtien ujuttamisesta toimistotyöhön ja asiakastapaamisiin.

Monissa opiskelijapuheenvuoroissa korostui kritiikki nykyisten käytäntöjen byrokraattisuutta ja toimistokeskeisyyttä kohtaan, joiden koettiin kaventavan sosiaalityötä liiaksi. Moni esitti myös suorasanaisia toiveita päästä tekemään sosiaalityötä vahvemmin rakenteellisella ja yhteisöllisellä otteella, mihin toisaalta liittyy tarve ikään kuin keksiä yhteisö- tai yhdyskuntatyö jos-sain määrin uudelleen, luontoa ja kestävyuden eri ulottuvuuksia paremmin huomioon ottaviin suuntiin. Samalla vahva kokemus oli, että yksin on vaikea olla muutosvoima. Konkreettisia ehdotuksia asian ratkaisemiseksi olivat muun muassa oman verkoston luominen ekososiaalisesta työstä innostuneille, sekä ekovastaavien nimeäminen työyhteisöihin ja organisaatioihin. Muissa kurssin aikaisissa keskusteluyhteyksissä nousi esiin tarve ekososiaalista työtä esittelevistä koulutuksista myös jo pidempään työelämässä olleille. Opiskelijoiden toiveisiin kurssin kehittämiseksi kuului mahdollisuus myös kädet savessa -tyyppiseen yhteisö- tai vaikuttamisprojektiin joko osana nykyistä ekososiaalisen työn kurssia tai toiseksi kurssiksi sen rinnalle.

Tulevaisuus on nyt

Yhteiskuntien sopeuttaminen ja muuttaminen kestävämmäksi on sekä teknologinen että sosiaalinen ja kulttuurinen haaste, johon ollaan pikkuhiljaa tarttumassa yhteiskunnan eri sektoreilla. Olisi outoa, jos nimenomaan yksilön ja yhteisön muutostyön osajaksi profiloituvalla sosiaalialalla ja sosiaalityössä ajateltaisiin, että ekologiseen kriisiin vastaaminen ei koske meitä. Ekologisiin kysymyksiin tarttumiseen velvoittavat jo alan eettis-moraaliset sitoumukset, sillä ekologinen kriisi aiheuttaa ja lisää sosiaalista haavoittuvuutta ja eriarvoisuutta sekä uhkaa pahentaa

niitä tulevaisuudessa. Ekologiset kriisit tuleekin tunnistaa ja niitä tulee työstää niin sosiaalialan teoriassa, koulutuksessa kuin käytännöissäkin.

Aiemmin kuvatun *Sosiaalityö ekososiaalisessa siirtymässä* -kurssin päätehtävä oli valottaa opiskelijoille ekososiaalisen työn horisontteja sekä niiden myötä mahdollisuuksia organisoida ja tukea ekososiaalista työtä käytännössä. Vaikka teoreettista kirjallisuutta aiheesta alkaa olla, toistaiseksi haasteena on ollut löytää esimerkkejä nimenomaan suomalaisista tai Suomeen sopivista yhteisöllisistä ja rakenteellisista työtavoista. Nyt kurssilla esitellyt yhteisöllisyyttä, ekologiaa käytäntöjä ja ruokaturvaa parantavat esimerkit olivat eri puolilta maailmaa. Osa opiskelijoista kehitti kurssin lopputehtävässä ekososiaalisia sovelluksia tiettyyn paikkaan ja ihmisille Suomessa; osa näistä toivottavasti toteutuukin. Selvää on, että tarvitaan erilaisia paikallisesti mielekkäitä ratkaisuja, joihin ei ole yhtä valmista reseptiä.

Niin tai näin, käytännön työssä ekologiseen kriisiin tarttuminen haastaa sosiaalialan vakiintuneita käytäntöjä ja rajoja. Tilausta näyttäisi olevan etenkin nykyisille rakenteille alhaalta käsin yhteisöllisiä vaihtoehtoja kehittäväälle työlle. Tässä sosiaalialalle voi avautua uudenlaisia yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi kaupunkisuunnittelun ja työvoimahallinnon suuntaan. Keskeistä on rakentaa ja tukea kestävä elämän edellytyksiä kaikille. Hyväksi havaittuja keinoja edistää sekä yhteisöllisyyttä että ekologisuutta ovat esimerkiksi erilaiset kaupunkiviljely- ja yhteisöpuutarhahankkeet. Parhaimmillaan ne ovat tutustuttaneet osallistujia toinen toisiinsa, rakentaneet osaltaan luontoyhteyttä, opettaneet viljelytaitoja ja monipuolistaneet ruokavaliota. Kaiken kaikkiaan ekososiaalinen viitekehys antaa mahdollisuuksia ajatella ja toimia luovasti vallitsevien yhteiskunnallisten rakenteiden ja ylikuluttavan elämäntavan yli ja ohi, kohti vaihtoehtoisia ja kestäviä tapoja elää mielekästä ja hyvää perustarpeet turvaavaa elämää.

Tutkiva sosiaalityö 2021

Lähteet

- Bell, Karen (2021) A philosophy of social work beyond the Anthropocene. Teoksessa Vivienne Bozalek ja Bob Pease (toim.) *Post-Anthropocentric Social Work: Critical Posthuman and New Materialist Perspectives*. London: Routledge, 58–67.
- Besthorn, Fred (2012) Deep Ecology's contributions to social work: A ten-year retrospective. *International Journal of Social Welfare*, 21 (3), 248–259.
- Blühdorn, Ingolfur (2014) Post-ecologist governmentality: Post-democracy, post-politics and the politics of unsustainability. Teoksessa Erik Swyngedouw, & Japhy Wilson (toim.) *The post-political and its discontents: Spaces of depoliticisation, spectres of radical politics*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 146–166.
- Boetto, Heather (2017) A transformative eco-social model: Challenging modernist assumptions in social work, *British Journal of Social Work*, 47(1), 48–67.
- Bozalek, Vivienne & Pease, Bob (toim.) (2021) *Post-Anthropocentric Social Work: Critical Posthuman and New materialist Perspectives*. London: Routledge.
- Bradshaw, Corey. J. A. & Ehrlich, Paul R. & Beattie, Andrew & Ceballos, Gerardo & Crist, Eileen & Diamond, Joan & Dirzo, Rodolfo & Ehrlich, Anne H. & Harte, John & Harte, Mary Ellen & Pyke, Graham & Raven, Peter H. & Ripple, William J. & Saltré, Frédéric & Turnbull, Christine & Wackernagel, Mathis & Blumstein, Daniel T. (2021) Underestimating the Challenges of Avoiding a Ghastly Future. *Frontiers in Conservation Science* 1 (615419) doi:10.3389/fcosc.2020.615419
- Clarke, Kris & Yellow Bird, Michael (2021) *Decolonizing Pathways towards Integrative Healing in Social Work*. London: Routledge.
- Coates, John & Gray, Mel (2011) The environment and social work: An overview and introduction. *International Journal of Social Welfare* 21 (3), 230–238.
- Dominelli, Lena (2012) *Green Social Work. From Environmental Crises to Environmental Justice*. Cambridge: Polity Press.
- Elcham, Emily & Liad, Ben-Uri & Grozovski, Jonathan & Bar-On, Yinon M. & Milo, Ron (2020) Global human-made mass exceeds all living biomass. *Nature* 588, 442–444.
- Gray, Mel & Coates John & Hetherington, Tiani (toim.) (2012) *Environmental Social Work*. New York: Routledge.
- Kortetmäki, Tea (2020) Ilmastokriisi ja rakenteellinen epäoikeudenmukaisuus. Teoksessa Simo Kyllönen & Markku Oksanen (toim.) *Ilmastonmuutos ja filosofia*. Helsinki: Gaudeamus, 85–103.
- Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati (2014) Ekososiaalinen lähestymistapa rakenteellisen sosiaalityön viitekehystenä. Teoksessa Anneli Pohjola & Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) *Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014*. Unipress, 87–116.
- Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati (toim.) (2017) *The Ecosocial Transition of Societies. The Contribution of Social Work and Social Policy*. London: Routledge.

Talentia-lehti | Sosiaalityön tutkimuksen seura

- McKinnon, Jennifer & Alston, Margaret (toim.) (2016) *Ecological Social Work: Towards Sustainability*. London: Palgrave.
- Närhi, Kati & Matthies, Aila-Leena (2016) Conceptual and historical analysis of ecological social work. Teoksessa Jennifer McKinnon & Margaret Alston (toim.) *Ecological social work: toward sustainability*. London: Palgrave Macmillan, 21–38.
- Närhi, Kati & Matthies, Aila-Leena (2018) The ecosocial approach in social work as a framework for structural social work. *International Social Work*, 61 (4), 490–502.
- Ranta-Tyrkkö, Satu (2018) A social work perspective to the neoliberal mining boom in Finland and the possibility of an ecosocial response. Teoksessa Masoud Kamali & Jessica H. Jönsson (toim.) *Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges*. London: Routledge, 216–225.
- Ranta-Tyrkkö Satu & Närhi, Kati (2021) Miten edistää ekososiaalista paradigmamurrosta suomalaisessa sosiaalityön koulutuksessa ja käytännöissä. Alustus Sosiaalialan asiantuntijuus ja koulutus uudessa normaalissa -työryhmässä Sosiaalityön tutkimuksen päivillä 18.2.2021.